

Автор

Філіпчук Юрій Степанович

вчитель інклюзивного навчання, практичний психолог

КЗ «Кухченська ЗОШ І-ІІІ ступенів» Локницької сільської ради

Зарічненського району Рівненської області

Мета роботи: дослідити теоретичні та практичні основи профілактики домашнього та шкільного насильства, орієнтуючись на відповіді учнів.

Соціологічне дослідження «Проблема насилля в школі, сім'ї та позашкільному середовищі»

План соціологічного дослідження

1. Методологічна частина:

- 1.1. Актуальність дослідження.
- 1.2. Мета, об'єкт, предмет і завдання роботи
- 1.3. Гіпотези.
- 1.4. Інтерпретація понять.
- 1.5. Спосіб збору інформації.

2. Методична частина

- 2.1. Чистий бланк анкети.
- 2.2. Узагальнення та інтерпретація результатів.

3. Висновки.

4. Список літератури.

1. Методологічна частина

1.1. Актуальність дослідження

Проблема насильства в сім'ї, школі та позашкільному середовищі завжди була неабияк актуальною. Раніше була впевненість, що так званих благополучних сімей у нас значно більше, ніж сімей алкоголіків, нероб та й просто неосвічених людей з брутальною поведінкою, яким немовби «органічно» притаманне насильство щодо жінок та дітей. Ми змалку засвоювали істину про те, що «сміття з дому виносити не можна!». А це означало повне замовчування тих трагедій, які розгорталися за закритими сімейними дверима.

У 1993 р. з ініціативи жіночих громадських організацій з'явилися перші публікації, присвячені проблемам насильства в сім'ї. У рамках жіночого руху було покладено початок якісно новій концепції розуміння цього питання, стали діяти перші «телефони довіри», кризові центри, притулки та притулки для потерпілих від насильства.

У 2001 – 2002 роках було проведено соціологічне дослідження у 9 країнах СНД. Дослідники цікавились рівнем обізнаності населення про насильство в сім'ї, школі та позашкільному середовищі. Було опитано 8500 осіб.

Виявилося, що населення країн СНД добре усвідомлює, що насильство є досить поширеним, але розпізнає як насильство зазвичай лише його грубі, жорстокі форми, що завдають травм тілу людини. Інші форми насильства – психологічне та економічне – ідентифікує як насильство лише невелика частина опитаних. На жаль, доводиться констатувати, що в основному населення вважає насильство припустимим.

Актуальність: в останні десятиліття насильство в сім'ї усвідомлюється як серйозна і масштабна проблема, яка породжує безліч інших соціальних проблем. На цій основі сформувався розуміння того, що недостатньо тільки засуджувати, карати винних - необхідно також реабілітувати жертву насильства і працювати з людиною, яка вчинила насильство, для того, щоб уникнути повторення ситуації.

1.2 Мета, об'єкт, предмет і завдання роботи

Мета роботи: дослідити теоретичні та практичні основи профілактики домашнього та шкільного насильства, орієнтуючись на відповіді учнів.

Об'єкт роботи: домашнє насильство та робота.

Предмет роботи: природа насильства та шляхи його запобігання.

Завдання дослідження:

1. Розкрити зміст поняття «насилля» його види та форми.
2. Дослідити насильство в сім'ї, школі та позашкільному середовищі.
3. Зупинитись на профілактиці та корекції насилля в сім'ї, школі та позашкільному

середовищі.

1.3. Гіпотези:

1. Учні не знають, що таке насильство.
2. Більшість учнів переживає насильство в школі від старших учнів.
3. Респонденти не чинили насилля взагалі.

1.4. Інтерпретація понять

Анкета - упорядкований за змістом і формою перелік питань та висловлювань, втілених у вигляді опитувального листка чи опитувальника.

Вік - відмічений відносними хронологічними рамками період у фізіологічному, психологічному і соціальному розвитку людини (раннє дитинство, дошкільний вік, підлітковий вік і ін.)

Насильство — це застосування силових методів, або психологічного тиску за допомогою погроз, свідомо спрямованих на слабких або тих хто не може чинити опір. Тобто, будь-яке застосування сили по відношенню до беззахисних.

1.5. Спосіб збору інформації.

При зборі первинних даних використовують чотири основні методи, кожен з яких має по два основні різновиди:

- аналіз документів - якісний і кількісний аналіз;
- опитування - анкетування і інтерв'ю;
- спостереження - невключене і включене;
- експеримент - контрольований і неконтрольований.

У даному соціологічному дослідженні використовуватиметься анкетування.

Дослідження вибіркоче. Проводитиметься в Рівному, серед студентської молоді.

Інструментарій: анкета.

Характеристика інструментарію.

Всього в анкеті 5 питань.

2. Методична частина

2.1. Чистий бланк анкети.

Анкета для учнів школи

1. Чи знаєш ти, що таке насилля?
 - а). так;
 - б) ні»
 - в). приблизно.
2. Чи вважаєш ти насиллям:
 - а) побиття іншої людини;
 - б) моральне приниження іншої людини;
 - в) безпідставне залякування іншої людини;
 - г) ігнорування почуттів іншої людини;
 - д) обмеження свободи вибору іншої людини;
 - е) безпідставне вимагання грошей від іншої людини.
3. Чи доводилось тобі переживати насилля? Якщо так то, де саме і від кого:
 - а) вдома від батька;
 - б) вдома від матері;
 - в) в громадських місцях;
 - г) в школі від ровесників;
 - д) в школі від учителів;
 - е) в школі від старших учнів.
4. Що ти відчував (відчувала) тоді коли над тобою чинили насилля?
 - а) образу;
 - б) біль;
 - в) ненависть до кривдника;
 - г) бажання помститись;
 - д) власну слабкість;
 - е) щось інше (вказати)_____.
5. Чи ти сам (сама) чинив (чинила) будь-коли насилля щодо інших людей? Якщо так, яке саме:
 - а) фізичне насилля;
 - б) залякування;
 - в) безпідставне вимагання грошей;
 - г) приниження;
 - д) ігнорування почуттів;
 - е) обмеження свободи вибору.

2.2. Узагальнення та інтерпретація результатів.

Аналіз та інтерпретація результатів

В ході соціологічного дослідження, яке проводилося в Кухченській ЗОШ І-ІІІ ступенів з 14 по 19 січня 2013 року було опитано 10 респондентів, які мають статус учнів з девіантною поведінкою. З них – 2 чол. жіночої статі та 8 – чоловічої. Звичайно, в данному опитуванні присутня незначна похибка, яка складає близько 3%.

З відповідей опитаних видно, що не всім учням зрозуміло, що таке насилля. Лише 50% правильно розуміє значення даного терміну, 30% - не розуміє, а 20% - приблизно розуміють. Значна частина опитаних (50%) вважає, що насилля – це лише побиття однієї людини іншою; 30% - що це моральне приниження іншої людини, а 20% - безпідставне залякування іншої людини.

Позиція учнів щодо того чи доводилось їм переживати насилля, то всі відповіли - так. Різним є і відношення до того де вони переживали насилля: 50% відповіли, що в школі від старших учнів, 40% - вдома від батьків, 10% - в школі від учителів.

Говорячи про те, які відчуття вони відчували коли над ними чинили насилля то більшість відчували образу (70%), бажання помститись відчувало 20%, а ненависть – 10%.

Доцільно було дізнатися і про те, чи чини молоді люди насильство самі. Виявилось, що так. В більшості це було приниження (60%), фізичне насилля (30%) і залякування (10%).

На початку соціологічного дослідження я поставив завдання підтвердити, або спростувати деякі гіпотези. Свої результати я помістив у таблицю:

Таблиця обчислення результатів достовірності гіпотез:

Гіпотеза	% респондентів, які її підтверджують
1. Учні не знають, що таке насильство.	30%
2. Більшість учнів переживає насильство в школі від старших учнів.	50%
3. Респонденти не чинили насилля взагалі.	0%

Отже, провівши дослідження я перевіряв Зосновних гіпотези. 2 з них підтвердились в силу розуміння загальних тенденцій, спілкування з учнями та власних переконань. А одна ні.

Висновок

Наше суспільство розвивається, стає більш гуманістичним, але це не означає, що реальне життя позбавлене драматизму. Об'єктом насилля частіше стають діти, тобто найслабші. Вони відчують на собі все – приниження, грубу силу, погрози, експлуатацію, обмеження економічні та багато іншого. І хоч ми не стоїмо на місці, ми разом із утвердженням Рівності, Демократії, Свободи та Миру рухаємося вперед, та часто можна спостерігати байдужість до явищ насилля, особливо домашнього, адже нібито, то лише сімейні проблеми. Суспільство нехтує цією проблемою, намагається не помічати, звинувачує жертву та виправдовує насильника. Люди закривають на це очі.

Визнання існування цих соціальних проблем замало, замало створювати законодавчу базу, і означувати проблему. Треба діяти. Потрібні активні дії, щодо розуміння самої суті, проблеми та форми насильства, адже більшість батьків не вважають, що штовхання дитини – насильство. Це лише міфи, які міцно закріпилися в нашому суспільстві, яким вже не має місця на даному етапі розвитку нашої держави.

Варто удосконалити систему роботи із жертвами та суб'єктами насильства, адже велика кількість звернень так і залишається без уваги, більшість – боїться звернутись за допомогою.

Список літератури:

1. Закон України "Про попередження насильства в сім'ї" / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2789-14>
2. Кодекс України «Про адміністративні правопорушення»/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
3. Конституція України/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Кримінальний кодекс України. Особлива частина/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>, <http://zahyst.in.ua/314>
5. Цивільний кодекс України/ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
6. Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: науково-навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів, аспірантів та спеціалістів у галузі соціальної педагогіки, соціальної роботи / Харченко С.Я., Кратінов М.С., Ваховський Л.Ц., та ін. - Луганськ: «Альма-матер», 2003.